

УДК 351:342.211(4)

DOI <https://doi.org/10.51989/NUL.2022.6.2.8>

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ СТАНОВЛЕННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПАТЕНТНОЇ СИСТЕМИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Макушев Петро Васильович,

доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри теорії та історії держави і права
Університету митної справи та фінансів

Хрідочкін Андрій Вікторович,

доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри підприємництва, організації виробництва
та теоретичної і прикладної економіки
Українського державного хіміко-технологічного університету

Статтю присвячено дослідженню адміністративно-правових аспектів становлення регіональної патентної системи Європейського Союзу. Досліджено процес розвитку правової охорони результатів інтелектуальної діяльності у країнах Європейського Союзу. З'ясовано передумови та способи правового регулювання відносин інтелектуальної власності у праві Європейського Союзу, визначено зміст, характерні риси, сутність патентної системи Європейського Союзу та її місце у системі права Європейського Союзу. Установлено особливості уніфікації та гармонізації законодавства держав – членів Європейського Союзу з охорони прав інтелектуальної власності та формування регіональної патентної системи в Європейському Союзі, вироблення рекомендацій з удосконалення механізму наближення законодавства України до законодавства Європейського Союзу у сфері охорони інтелектуальної власності та змін національного законодавства відповідно до *acquis* Європейського Союзу. Досліджено ступень впливу на уніфікацію законодавства держав – членів Європейського Союзу з охорони прав інтелектуальної власності регіональних та універсальних міжнародних договорів. Визначено основні етапи уніфікації та гармонізації законодавства держав – членів Європейського Союзу з охорони інтелектуальної власності та особливості формування регіональної патентної системи Європейського Союзу. Обґрунтовано, що запровадження Європейським Союзом регіональної охорони прав інтелектуальної власності призвело до формування власне патентної системи Європейського Союзу як сукупності норм виникнення та здійснення прав інтелектуальної власності одночасно на території всього Європейського Союзу з інститутами права інтелектуальної власності Європейського Союзу охорони прав на торговельні марки, промислові зразки, сорти рослин, географічні зазначення та найменування походження. Установлено особливості уніфікації та гармонізації законодавства держав – членів Європейського Союзу з охорони прав на винаходи, що вміщує: визначальну роль, крім Паризької конвенції, Конвенцій Ради Європи (уніфікація положень матеріального права щодо винаходів, формальностей при поданні заявок та патентної класифікації країн Європи). Обґрунтовано, що при наближенні законодавства України у сфері інтелектуальної власності до законодавства Європейського Союзу має встановлюватися та братися до уваги сукупність норм права Європейського Союзу, рішення Суду Європейського Союзу та норми законодавства держав – членів Європейського Союзу, що забезпечують функціонування відповідних інститутів охорони прав інтелектуальної власності.

Ключові слова: євроінтеграція, Європейське патентне відомство, європейський патент, Європейський Союз, інтелектуальна власність, патент, патентна система, патентне право.

Makushev Petro, Khrydochkin Andrii. Administrative-legal aspects of the formation of the regional patent system of the European Union

The article is devoted to the study of the administrative and legal aspects of the formation of the regional patent system of the European Union. The process of development of legal protection of intellectual activity in the countries of the European Union is investigated.

The prerequisites and ways of legal regulation of intellectual property relations in the European Union's law are determined, the content, the characteristics, the essence of the patent system of the European Union and its place in the European Union law system are determined. The peculiarities of the unification and harmonization of the legislation of the Member States of the European Union for the Protection of Intellectual Property Rights and the formation of a regional patent system in the European Union, developed recommendations for improving the mechanism of closer of Ukraine's legislation to the legislation of the European Union in the field of intellectual property protection and changes in national legislation. Union. The degree of influence on the unification of the legislation of the Member States of the European Union on the protection of intellectual property rights of regional and universal international treaties was investigated. The main stages of unification and harmonization of the legislation of the Member States of the European Union for the protection of intellectual property and peculiarities of formation of the regional patent system of the European Union are determined. It is substantiated that the introduction of the European Union of Regional Protection of Intellectual Property Rights has led to the formation of the patent system of the European Union as a set Plant varieties, geographical indications and names of origin. The peculiarities of the unification and harmonization of the legislation of the Member States of the European Union for the Protection of Rights to Inventions, which includes: a decisive role in addition to the Paris Convention-Conventions of the Council of Europe (unification of substantive law provisions for inventions, formalities in the submission of applications and patent classification of European countries). It is substantiated that when approaching the legislation of Ukraine in the field of intellectual property to the legislation of the European Union should be established and taken into account the set of rules of law of the European Union, the decision of the Court of Justice of the European Union and the rules of legislation of the Member States of the European Union, which ensure the functioning of relevant institutions of protection of intellectual property protection.

Key words: European Integration, European Patent Office, European Patent, European Union, Intellectual Property, Patent, Patent System, Patent Law.

Єдина політика Європейського Союзу щодо сфери інтелектуальної власності останнім часом привертає все більшу увагу науковців і практиків. Вона цікава, по-перше, як новий інститут права, що продовжує розвиток та об'єднує перспективні ініціативи з введення регіонального захисту прав інтелектуальної власності. По-друге, вона є важливим чинником економічного розвитку в умовах цифрової трансформації та фактором створення сприятливого середовища для виробництва нових та вдосконалення дійсних інновацій. По-третє, єдина політика стає сферою співробітництва з Україною в умовах євроінтеграції.

Здобуття свого часу Україною незалежності призвело до появи низки нормативно-правових актів щодо правового режиму інтелектуальної власності. А євроінтеграційні процеси останніх років стимулюють приведення чинного вітчизняного законодавства до розумного симбіозу із законодавством Європейського Союзу. Практичні ж проблеми правової охорони права інтелектуальної власності потребують розгляду комплексу теоретичних і практичних питань у галузі винахідницького права, організаційних питань використання об'єктів промислової власності,

торговельних марок, патентної інформації, питань охорони прав авторів винаходів, раціоналізаторських пропозицій і промислових зразків, а також експертизи винаходів та їх ліцензування.

Різні аспекти функціонування регіональної патентної системи країн Європейського Союзу вивчали Г.О. Андрощук, І.І. Дахно, В.С. Дроб'язко, Р.Є. Еннан, В.О. Жаров, І.Ю. Кожарська, Ю.М. Капіца, М.В. Паладій, Г.В. Цірат та інші фахівці. У дослідженнях цих учених висвітлюється європейський досвід у сфері охорони об'єктів інтелектуальної власності, здійснюється порівняльний аналіз правового режиму інтелектуальної власності в європейських країнах, аналізується правова система охорони інтелектуальної власності України з позицій відповідності нормам права Європейського Союзу тощо.

Мета статті – проаналізувати адміністративно-правові аспекти становлення сучасної регіональної патентної системи Європейського Союзу з метою вдосконалення сучасного етапу розвитку правової охорони результатів інтелектуальної діяльності.

Європейська співпраця щодо патентів має досить довгу історію. Початок цьому процесу було покладено ще Паризь-

кою конвенцією про охорону промислової власності (1883 р.). Відтоді, протягом сторіччя, а особливо за останні п'ятдесят років, він набув значного розвитку і всевітнього визнання. В усіх країнах-засновниках Паризького Союзу (а більшість серед них складала європейські країни) видача патентів передбачає їх внесення до державного реєстру [1, с. 37], який ведеться вповноваженим державним органом – патентним відомством.

Процедура реєстрації спочатку втілювалася у двох принципово різних низках адміністративних заходів. Є група держав, у яких реєстрація здійснюється лише після експертизи винаходу по суті з метою перевірки його патентоздатності. У таких країнах патентні відомства мають штати спеціальних дослідників (експертів), а також утримують фонд бібліографічної інформації, необхідної для проведення експертизи по суті. Унаслідок цього видача патенту суттєво ускладнюється через тривалу і досить дорогую процедуру, але власники одержують «міцний» охоронний документ, який має значну економічну цінність і який нелегко анулювати в межах національного законодавства. До цієї групи країн належать Сполучені Штати Америки, Великобританія, Ірландія, Німеччина, Австрія, Нідерланди, країни Північної Європи. Інша група країн здійснює реєстрацію після простої формальної перевірки заявки. Їх процедура прискорена і більш дешева, національні патентні відомства не мають потреби ані у фахівцях, ані у численній технічній документації, але видані патенти залишаються «слабкими», і без перевірки вони можуть бути легко анульованими внаслідок судового позову [2, с. 168–169]. До цієї групи належить більшість країн Південної Європи: Франція, Італія, Іспанія, Португалія, Греція, а також Бельгія, Люксембург і Туреччина.

Після закінчення Другої світової війни громадська думка у Франції, яка шукала відповідь на питання про причини поразки країни вже на початковому етапі воєнних дій, дійшла висновку, що однією з таких причин була слабкість національної системи видачі патентів порівняно з Німеччиною. Оскільки створення власного національного патентного відомства, здатного здійснювати експертизу, по суті, вимагало часу, Франція вирішила звернутися до

країн Бенілюксу, зокрема до Нідерландів, і у 1947 р. підписала Угоду про створення в Гаазі Міжнародного патентного інституту. Ішлося про устанovu, де б могли працювати експерти з країн – учасниць угоди і користуватися при цьому бібліографічним інформаційним фондом патентного відомства Нідерландів, який був не найповнішим у світі та належним чином упорядкованим зібранням патентних і технічних документів. Утім, завданням інституту була не видача патентів замість національних патентних відомств, а лише надання їм та іншим зацікавленим особам звітів про інформаційні пошуки щодо рівня техніки [3, с. 94]. Тобто заявники могли б одержувати інформацію про вже відомі технічні рішення, що можуть бути протиставлені їх патентам, і на підставі цієї інформації ухвалювати рішення про підтримання, унесення змін або відмову від поданої заявки.

У 1950-ті роки до перших чотирьох країн-засновників приєдналися ще декілька, серед яких були Велика Британія, Італія та Швейцарія. Рада Європи, своєю чергою, вирішила в рамках програми щодо юридичної діяльності звернути увагу на патентне право. Як наслідок, 23 листопада 1963 р. була укладена Конвенція про уніфікацію деяких положень патентного права. Ця конвенція стала відповідним пунктом розвитку міжнародної кооперації щодо патентів. У ній визначено прийняті сьогодні в усьому світі три умови патентоспроможності винаходу: новизна, промислова придатність і винахідницький рівень. Ратифікація цієї конвенції багатьма європейськими країнами значно вплинула на національні законодавства в цьому питанні, і хоча певні розбіжності щодо трактування цих понять усе ще існують, основа відтоді була закладена чітко [4, с. 83]. Водночас Конвенція полегшила міжнародні переговори. Її вплив вийшов далеко за межі країн, що її ратифікували, і визначення умов патентоспроможності відтепер є майже однаковим у більшості національних правових систем Європи.

У 1968 р. ситуація суттєво змінилася у двох аспектах. На політичному рівні було поновлено переговори щодо вступу Об'єднаного Королівства до Спільноти, цього разу – з надією на успішний результат. На патентному рівні діяльність Всес-

вітньої організації інтелектуальної власності давала підстави очікувати реалізації в найближчий час міжнародного проєкту у сфері патентної кооперації, що і сталося у 1970 р. з підписанням Договору про патентну кооперацію (РСТ). Ураховуючи ці обставини, Франція вирішила поновити європейські ініціативи і в 1968 р. подала до Ради Міністрів Співтовариства проєкт, що передбачав поділ підготовленого раніше проєкту на два механізми.

Дев'ятнадцять держав узяли участь у роботі, яка продовжувалася з 1969 р. до 1972 р. Європейське економічне співтовариство та Європейська асоціація вільної торгівлі (ЕФТА) відігравали роль секретаріату. Конференція підготувала проєкт, який став предметом розгляду Дипломатичної Конференції у Мюнхені, де у вересні 1973 р. зібралися ті ж дев'ятнадцять країн. На Конференції було схвалено і відкрито починаючи з 5 жовтня 1973 р. для підпису Європейська патентна конвенція (ЄПК). ЄПК набула чинності з 1 жовтня 1977 р. після того, як її ратифікували шість держав. Створене відомство дає приклад напрочуд удакої економічної і політичної кооперації європейських країн. Воно дозволяє заявникам отримати патентний захист у країнах-учасницях на підставі однієї поданої заявки й однієї процедури видачі патенту [5, с. 31].

На підставі окремих угод дія європейської заявки може бути поширена на окремі європейські держави. Визначення, яке європейський патент одержав у Конвенції, є майже тавтологічним: європейський патент – це патент, виданий відповідно до положень Європейської патентної конвенції. У кожній державі, для якої його видано, він має однаковий статус і підлягає такому ж регулюванню, що й національний патент [6, с. 112]. Європейський патент може бути видано для однієї, кількох або всіх держав – учасниць Конвенції залежно від вимог заявника.

Європейська патентна організація складається з двох органів: Європейського патентного відомства та Адміністративної ради. Перегляд положень Конвенції у 2000 р. також передбачив утворення Зборів міністрів країн-учасниць Європейської патентної конвенції, які мають відбуватися щонайменше кожні п'ять років.

Адміністративна рада складається з представників держав-учасниць. Як правило, це вповноважені особи національних патентних відомств. Президента Ради обирають із членів Ради строком на три роки. Рада збирається принаймні раз на рік, а практично – двічі-тричі на рік, найчастіше – у Мюнхені. На Адміністративну раду покладено процедурні питання. Вона може відмінити або модифікувати нормативні документи щодо механізмів реалізації положень Європейської патентної конвенції: інструкції, тарифи, фінансові правила, документи щодо статусу та умов оплати працівників Відомства. Крім того, Конвенція покладає на цей орган також певні функції законодавчого характеру [7, с. 198]. Адміністративна рада може, наприклад, змінювати певні статті Конвенції, принаймні щодо визначених у цих статтях термінів. Це дозволяє пристосувати численні встановлені терміни до реальних умов процедури без громіздкого перегляду всього тексту Конвенції.

Європейське патентне відомство є органом, що реалізує процедури, передбачені Конвенцією. Його керівником є Президент, якого обирає Адміністративна Рада. Йому допомагають п'ять віцепрезидентів, яких також призначає Адміністративна Рада. Відомство має подвійну структуру: адміністративну і функціональну. В адміністративному плані воно має традиційну ієрархічну побудову: на верхньому ступені перебуває Президент і п'ять віцепрезидентів, кожен із яких відповідає за одне з п'яти Головних управлінь. Головні управління також мають ієрархічно структуровані підрозділи. Водночас Відомство має і децентралізовану функціональну структуру, яка накладається на структуру адміністративну і має низку інстанцій для реалізації певних процедурних дій [8, с. 15–16]. Для кожної категорії цих інстанцій, які мають назву «відділи» (або «палати» для процедури оскарження), існують підрозділи, перелік яких визначено Відомством і які складаються з великої кількості функціональних спеціалістів, відібраних за фахом. Кожен із цих підрозділів відповідає за обробку на певному етапі процедур окремих справ, що надходять до нього, і здатен ухвалювати остаточне рішення від імені Відомства.

Таким чином, не існує, як у традиційних структурах, механізму підготовки рішень низовими підрозділами з подальшим їх формальним затвердженням Президентом або вповноваженою ним посадовою особою. Відповідальність у межах Конвенції децентралізована і розподілена між цими підрозділами.

Європейський патент може бути виданий лише на об'єкт, що задовольняє три вимоги: має новизну, винахідницький рівень та промислово придатність. Щоб бути новим, винахід не повинен становити частину відомого рівня розвитку техніки, тобто не має бути відомим невизначеному колу осіб до дати подання заявки (або до дати пріоритету) на європейський патент. Винахід вважають таким, що має винахідницький рівень, якщо для середнього спеціаліста він не впливає явним чином із рівня розвитку техніки. Ця вимога дозволяє оцінити внесок до рівня техніки, який і становить собою винахід, або, інакше кажучи, той творчий доробок, який належить винахіднику [9, с. 218]. Політику в цьому питанні Відомство визначає переважно посередині, між двома полярними підходами, як-от просте вдосконалення у межах очевидності або вимога надто геніального рішення.

Для подання європейської заявки не існує обмежень щодо національності або місцеперебування. Право на одержання європейського патенту належить винахіднику або його правонаступнику. Патенти дуже часто видають на ім'я юридичних осіб, які в таких випадках обов'язково є правонаступниками винахідників [10, с. 39–40]. При цьому винахідниками вважають виключно фізичних осіб або колектив фізичних осіб. Винахідник, навіть якщо він погодився на те, щоб патент було видано на ім'я третьої особи, завжди залишається особою фізичною і має право бачити своє прізвище на матеріалах заявки, а згодом і на патенті. Термін охорони, що надається європейським патентом, становить двадцять років від дати подання заявки. Європейський патент надає своєму власнику в кожній державі ті ж права, що й національний патент [11, с. 64]. Конвенція була вимушена визначитися з одним із найскладніших питань патентного права, а саме з оцінкою обсягу пра-

вової охорони, що забезпечується патентом і на підставі якої встановлюється факт порушення або відсутності порушення прав інтелектуальної власності.

Щодо цього в Європі існували дві протилежні точки зору. В одній групі держав обсяг правової охорони визначався, насамперед, на підставі суто буквального, вузького змісту формули винаходу. Подібний підхід вимагав від заявника дуже уважного і відповідального ставлення до формули, оскільки занадто широке формулювання здатне призвести до невинуватого і небажаного звуження прав. З іншого боку, цей підхід примушує поважати права третіх осіб: якщо патент означає заборону третім особам використовувати винахід, то необхідно чітко визначити межі цієї заборони і дати третім особам можливість брати при цьому до уваги зміст формули. В іншій групі країн, наприклад у Німеччині, обсяг охорони визначався не лише на підставі формули, а й на підставі опису і креслень, що дозволяло збагнути загальний винахідницький задум, що підлягає охороні [12, с. 269]. Подібний підхід дозволяє знехтувати певними недосконаlostями формули, але робить оцінку обсягу прав для третіх осіб набагато складнішою, оскільки остаточне рішення щодо наявності контрафакції може бути прийнято лише суддею у справі про порушення прав інтелектуальної власності.

Розгляд заявки до видачі патенту складається з кількох етапів. Заявка може бути подана безпосередньо або до Європейського патентного відомства (у Мюнхені або в Гаазі), або до національного відомства держави-учасниці. Подання до національного відомства є обов'язковою в тих випадках, якщо заявка подається вперше, тобто коли винахід розкривається в перший раз. У таких випадках національний орган, як правило, перевіряє, чи не є винахід секретним і чи не становить він цінності з точки зору національної безпеки.

Після перевірки на відповідність формальним вимогам Відомства та відповідної інструкції заявка надходить до пошукового підрозділу, який готує звіт про пошук. Цей звіт надсилають для ознайомлення заявникові, щоб він мав змогу ознайомитися з документами, які можуть бути протиставлені його заявці, а отже, внести до неї

зміни або відкликати. Не пізніше вісімнадцяти місяців від дати подання (або шести місяців, якщо було заявлено пріоритет), заявка, на тій робочій мові, на якій вона була подана, публікується Відомством і стає доступною широкій громадськості. Після видачі та публікації європейський патент набуває чинності в кожній із зазначених у ньому країн [13, с. 315]. Утім, Конвенція передбачає централізовану процедуру анулювання європейського патенту, що може бути розпочата протягом кількох місяців після його видачі.

Європейське патентне відомство дотримується особливого режиму щодо компенсації витрат на процедуру заперечення. Незалежно від того, хто виграв процес, витрати розподіляють між сторонам. Після вичерпання строку для подання заперечень або після завершення процедури розгляду заперечень оскарження європейського патенту можливе лише судовим способом у кожній із держав окремо. При цьому винесене судом рішення про анулювання патенту матиме силу лише для тієї держави, де відбувся суд, для решти ж держав патент залишиться чинним, зважаючи на принцип незалежності прав інтелектуальної власності. Будь-яке рішення Відомства, яке прийняте після завершення етапу процедури і яким сторона не задоволена, може бути оскаржено в апеляційному порядку через подання скарги до апеляційного підрозділу Відомства. Термін подання апеляції не може перевищувати двох місяців від дати винесення рішення, що оскаржується. Ще два місяці надаються для підготовки аргументації.

Важливим є положення, у якому наведено перелік підстав для анулювання європейського патенту. Його сутність полягає в тому, щоб заборонити державам-учасницям вносити до національного законодавства додаткові підстави, навіть якщо такі існують стосовно національних патентів. Унаслідок певного природного антагонізму, що існує між цими двома типами охоронних документів (якщо вимоги щодо національного патенту будуть суворішим, ніж до європейського, або навпаки, заявник матиме схильність обирати більш зручний документ [14, с. 381]). Положення спрямовані, таким чином, на гармонізацію правових

норм із національними законодавствами.

Унаслідок консультацій, розпочатих Всесвітньою організацією інтелектуальної власності на світовому рівні, 17 червня 1970 р. у Вашингтоні було відкрито для підпису Договір про патентну співпрацю, відомий під скороченою назвою РСТ. Цей договір було двічі переглянуто – у 1979 р. та 1984 р. Сьогодні він об'єднує сто двадцять чотири країни, зокрема всі розвинені в технічній і технологічній сферах. Договір стосується переважно процедурних питань, і надає кожній особі, що мешкає в одній із країн-учасниць або має відповідне громадянство, можливість отримати правову охорону одночасно в багатьох країнах через подання «міжнародної заявки» на патент до Всесвітньої організації інтелектуальної власності.

Якщо після ознайомлення з матеріалами звіту про пошук заявник бажає залишити свою заявку чинною, її публікують і розсилають у супроводі звіту про пошук до всіх зазначених держав. Заявнику надається строк у двадцять один місяць від дати пріоритету для вступу в національну фазу в кожній із зазначених держав. Строк двадцять місяців може бути подовжено ще на десять місяців, якщо до закінчення дев'ятнадцятого місяця від дати пріоритету заявник зажадає проведення «попередньої міжнародної експертизи» [15, с. 428]. Звіт про цю експертизу готує Орган попередньої міжнародної експертизи і він містить попередній та не обов'язковий для третіх осіб висновок про охороноспроможність заявленого винаходу. Після цього починається національна фаза, під час якої національне відомство кожної країни здійснює експертизу заявки із застосуванням норм власного законодавства, але процедура експертизи при цьому виявляється спрощеною і прискореною. За результатами експертизи національне відомство ухвалює рішення щодо можливості видачі національного патенту.

З метою реалізації другого пакету пропозицій, підготованих Францією у 1968 р., робоча група, паралельно з діяльністю, що завершилась укладанням Європейської патентної конвенції, розробила текст другого документа, який став предметом обговорення на Конференції Дев'ятки та Європейської Комісії у Люксембурзі

в грудні 1975 р. Конференція зіштовхнулася із суттєвими труднощами стосовно вимоги до перекладу патенту Співтовариства, але все ж таки досягла компромісу, і 15 грудня 1975 р. текст Конвенції про патент Співтовариства був підписаний дев'ятьма державами Співтовариства. Для набуття чинності Конвенція мала пройти ратифікацію в усіх державах, що її підписали. Ця умова не була виконана через конституційні і політичні ускладнення, що виникли у зв'язку з нею у Данії та Ірландії, і Конвенція чинності так і не набула. Затримка із набуттям чинності Конвенції про патент співтовариства у 1975 р. підштовхнула держави Співтовариства, яких після вступу Греції (1981 р.) стало десять, а згодом, після приєднання Іспанії та Португалії (1985 р.), – дванадцять, до розробки уточнень та доповнень до цієї Конвенції.

У наступні роки продовжувалися спроби дійти згоди, і нову Конференцію дванадцяти держав-учасниць і Європейської Комісії було скликано в Люксембурзі в 1989 р. На ній дванадцять держав підписали Угоду про патенти Співтовариства. Ця угода становить рамкову Конвенцію, невід'ємним додатком до якої є текст Європейської патентної конвенції 1975 р. і текст Протоколу про спірні питання щодо європейських патентів. Як і у випадку з Конвенцією про патент співтовариства, набуття чинності цією Конвенцією вимагало ратифікації всіма державами, зокрема, у зв'язку з появою нових повноважень, які одержали інституції Європейського Союзу.

Підписання угод стало можливим завдяки компромісу щодо перекладів опису до патенту, який ураховував категоричні вимоги окремих держав (насамперед, Іспанії та Португалії), але робив процедуру одержання патенту надто дорогою. Так, ставилася вимога, щоб патент, виданий однією з трьох мов (англійською, німецькою або французькою), був у повному обсязі перекладений всіма офіційними мовами Співтовариства [16, с. 69], до того ж у термін, що не перевищував би шести місяців від дати видачі. Але навіть на той час офіційних мов у Співтоваристві існувало вже дев'ять, що означало переклад повного тексту патенту вісьма мовами. Зацікавлені кола не могли приховати свого розчарування на Конференції

1989 р. і висловилися на користь подальшого використання скоріше європейського патенту як більш гнучкого і дешевого, ніж патенту Співтовариства. Ця заява позбавила процедуру ратифікації Угоди політичного забарвлення і в 1992 р. на ще одній Конференції в Лісабоні, де зібралися представники дванадцяти держав-учасниць і Європейської Комісії і де було констатовано, що умови для набуття Угодою чинності все ще не створені.

Осередок уваги Європейської Комісії, між тим, перейшов від патенту Співтовариства, реалізацію якого розглядали все ще як міжнародний проект поза інституційною структурою Європейського Союзу, до правничої діяльності на рівні Співтовариства, спрямованої на певні аспекти патентного права, які вимагали оновлення у державах-членах [17, с. 93]. Одержавши підтримку, Комісія зробила у 2000 р. пропозиції щодо регламенту Ради стосовно патенту Співтовариства, Європейський парламент надав схвальну оцінку цим пропозиціям – і Рада розпочала відповідну роботу. Цікаво, що ця діяльність дістала повну політичну підтримку Європейської Ради на зустрічах керівників держав і засіданнях урядів.

У листопаді 2003 р. під головуванням Італії до Ради була подана консолідована пропозиція. Спроба знайти консенсус була невдалою через питання перекладів. У травні 2004 р. під головуванням Ірландії зроблено ще одну спробу дійти згоди із цього питання, і вдруге – невдало. Німеччина та Іспанія займали протилежні позиції і не бажали поступитися своїми вимогами. Проект регламенту повторює і підтверджує положення Конвенції про патент Співтовариства (1975 р.): головну роль щодо видачі і регулювання стосовно патентів Співтовариства має відігравати Європейське патентне відомство.

Таким чином, запровадження європейських інституційних механізмів оформлення прав на патенти стало закономірним результатом регіональної економічної інтеграції, хоча через труднощі в запровадженні патенту Європейського Співтовариства остаточної мети європейської патентної інтеграції поки що остаточно не досягнуто. Патентне законодавство стає стимулювальним фактором технічного прогресу і сприяє інтенсивному розви-

тку міжнародного економічного, наукового і технічного співробітництва, якщо воно відображає баланс інтересів власника патенту і суспільства загалом. Здобуття Україною незалежності спричинило появу законів щодо сфери інтелектуальної власності. А з підписанням Угоди про асоціацію з Європейським Союзом Україна взяла на себе зобов'язання привести відповідне національне законодавство у відповідність до до законодавства Євро-союзу. Угода про асоціацію закріпила

стандарти, що стосуються прав інтелектуальної власності. Стандарти поділені за інститутами і стосуються авторського права та суміжних прав, торговельних марок, географічних зазначень, промислових зразків, інших об'єктів, права на які впливають із патентів, прав на сорти рослин. У контексті інтересів України співпраця з країнами – членами Європейського Союзу у сфері інтелектуальної власності є невід'ємним складником курсу на євроінтеграцію нашої держави.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Овечкіна О.С. Гармонізація національного законодавства із правом Європейського Союзу у сфері інтелектуальної власності. *Право.ua*. 2017. № 2. С. 35–41.
2. Дахно І.І., Алієва-Барановська В.М. Право Європейського Союзу : навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури. 2017. 413 с.
3. Медведєв Ю.Л., Сорока Г.Є. Право Європейського Союзу : навч.-метод. посібник Луганськ : РВВ ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2014. 287 с.
4. Михайлюк Г.О. Право Європейського Союзу з комерційних позначень : монографія. Київ : НДІ приватного права і підприємництва ім. акад. Ф.Г. Бурчака НАПрН України, 2016. 325 с.
5. Андрощук Г. Правова охорона комерційної таємниці в країнах Європейського Союзу. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2012. № 5. С. 26–36.
6. Еннан Р.Є. Правова охорона інтелектуальної власності в Європейському Союзі : передумови формування, сучасний стан, тенденції розвитку. *Часопис цивілістики*. 2012. Вип. 13. С. 110–119.
7. Сорвачов О.В. Правове регулювання охорони промислових зразків в Європейському Союзі. *Часопис Київського університету права*. 2011. № 2. С. 197–200.
8. Андрощук Г. Національні стратегії розвитку інтелектуальної власності і досвід Фінляндії. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2012. № 1. С. 13–23.
9. Анакіна Т.М., Комарова Т.В., Трагнюк О.Я., Яковюк І.В. Право Європейського Союзу : основи теорії : підручник. Харків : Право, 2019. 360 с.
10. Ковальчук О.О. Право інтелектуальної власності на географічне зазначення в Україні та країнах Європейського Союзу : монографія. Київ : Юрінком Інтер, 2014. 199 с.
11. Брацук І.З. Теоретико-правові засади імплементації права Європейського Союзу в національне право держав-членів : монографія. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2016. 229 с.
12. Єщук О.М., Саунін Р.Д. Міжнародний досвід адміністративно-правової охорони права на комп'ютерні програми. *Форум права*. 2011. № 3. С. 267–271.
13. Смирнова К.В. Правове регулювання конкуренції в Європейському Союзі : теорія і практика : монографія. Одеса : Фенікс, 2015. 429 с.
14. Мазуренко С.В., Еннан Р.Є. Правове регулювання інтелектуальної власності в Європейському Союзі. *Актуальні проблеми держави і права*. 2006. Вип. 27. С. 378–384.
15. Капіца Ю.М. Право інтелектуальної власності Європейського Союзу : формування, інститути, напрями розвитку : монографія. 2-ге вид. Київ : Академперіодика, 2020. 664 с.
16. Бенедисюк І. Про відповідність європейського і вітчизняного досвіду правового регулювання захисту прав інтелектуальної власності. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2012. № 2. С. 67–73.
17. Завгородня В.М. Поняття європейського та адміністративного простору та концептуалізація його стандартів у первинному праві Європейського Союзу. *Правовий вісник Української академії банківської справи*. 2015. № 1. С. 91–95.